

Cultura popular / Lluís Trullàs i Ribas, folclorista i coreògraf

GEMMA MATAS

L'Orfeó Gracienc ballant l'Entrellissada del Rosselló al Palau de la Música, el 25 de novembre de 1979, amb motiu de l'homenatge pòstum a Aureli Capmany i a Joan Matas.

Lluís Trullàs va néixer a Cornellà de Llobregat el 15 de febrer de 1915. Els pares, que primer residiren a Sabadell, es traslladaren a Cornellà el 1904 per motius laborals. Fou el petit de quatre germans.

Des de petit, s'inicià en el món de la dansa catalana sota la direcció del mestre Baldevell, a l'Esbart del Patronat Obrer de Cornellà (1926-1930). Aquell mateix any entrà a formar part del cos de dansa de l'Esbart de Dansaires Montserrat, on romandria dos anys. Fundat l'any 1926, aquest esbart s'havia convertit en un dels principals del moment i era dirigit llavors per Joan Rigall, amb la sotsdirecció a partir de 1930 de Joan Comas i amb la presidència honorífica d'Aureli Capmany. Trullàs adquirí la tècnica de dansa polida de Rigall i s'acostà a les reflexions folklòriques aportades per Capmany, que aquell mateix any publicà el primer volum de *La dansa a Catalunya*.

Amb la proclamació de la República, el 14 d'abril de 1931, moltes activitats culturals del país es revifaren i conegueren un període tranquil i de

bonança. Aquest mateix any l'Esbart del Patronat es va reorganitzar amb el nom d'Esbart de Germanor, sota la direcció de Domènec Parés. A finals de 1932 Lluís Trullàs hi tornà com a dansaire i l'any 1934 en prengué la direcció fins el 1939.

El 1935 va formar part del festival de folklore català celebrat al balneari de Aix-les-Termes (França) sota la direcció del mestre Joan Matas, director de l'Esbart Barcino, amb qui havia col·laborat diverses vegades en diferents actuacions.

Tot i que no havia rebut formació musical acadèmica, Trullàs tenia una gran sensibilitat per aquest art. Assistia assíduament als concerts del Palau de la Música o del Liceu, juntament amb el seu amic Ramon Torras. També ho demostra el fet que ideà la música de gairebé tots els balls de fantasia que creà. Trullàs cantava la melodia i la transcrigueren i harmonitzaren Agustí Cohí i Grau i Manuel Oltra i Ferrer. A més dels ballets, es féu transcriure i harmonitzar dues sardanes: *Bell Montserrat*, el 1941, i *Un granet de sorra*, el 1993.

Trullàs tenia una memòria coreogràfica extraordinària, com demostra una anècdota que s'explica sobre ell. Una vegada va demanar a Rigall que li ensenyés un ball cerdà, però aquest s'hi va negar. Trullàs, però, estava disposat a obtenir-lo i juntament amb Torras va anar a Barcelona amb el carrilet per assistir a una actuació que havia de fer l'Esbart de Dansaires Montserrat, dirigit per Joan Comas, i en la qual es ballava el ball en qüestió. Torras en va memoritzar la melodia (harmonitzada més tard per a piano per Ramon Vilà) i Trullàs en va memoritzar la coreografia. Rigall fou convidat a l'actuació al Patronat de Cornellà en què s'estrenava aquest ball. En acabar, Rigall s'hi acostà i li digué aproximadament: "El dia que vulguis un ballet me'l demanes, però no me'l prenguis així". A partir d'aquest dia les relacions amb Rigall van ser més cordials. Trullàs també mantenia en aquest temps amiatat amb Josep Navarro i l'Alicat de l'Hospitalet.

El 1939, un cop acabada la guerra, el patronat hagué d'adoptar el nom de *Patronato Cultural Recreativo* i l'esbart va aturar les activitats durant uns anys. Cap al 1944 s'iniciaren els assaigs el diumenge al matí sota la direcció de Lluís Trullàs. El grup estava format majoritàriament

per dansaires nous, però també n'hi havia alguns de l'etapa republicana. El 1946 es fundà a Barcelona la prestigiosa Associació Excursionista d'Etnografia i Folklore i Lluís Trullàs en fou un dels fundadors, així com també passà a dirigir l'esbart de l'associació, l'Agrupació Cultural Folklorica de Barcelona. El 22 d'agost de 1948 actuà per darrera vegada a la plaça del Sol amb el nom d'Esbart Barcelona.

La primera etapa (1949-1957) de l'esbart de l'Orfeó Gracienc

L'1 de febrer de 1949 els vint-i-cinc membres de l'esbart, segregat de l'Agrupació Cultural Folklorica de Barcelona, s'incorporaren com a socis a l'Orfeó Gracienc, entitat presidida en aquell moment per Josep Cleries i situada al carrer d'Astúries, 83. L'entitat els oferia una estabilitat pel que fa al local i al fet de no haver d'anar d'aquí cap allà continuament. A canvi, hagueren d'adoptar el nom d'Esbart de Dansaires de l'Orfeó Gracienc. L'Esbart es constituí com la secció folklorica de l'entitat.

A partir d'aleshores Trullàs mostraria la influència de l'Esbart Verdaguer de Manuel Cubeles. Una influència que més tard negaria – sembla que no acabaren tenint gaire bona relació.

El 1957 Trullàs es trobà necessitat d'un director musical i demanà a Comas si coneixia algú que ho pogués fer. Manuel Oltra passà així a fer-se càrrec de la direcció musical de l'Esbart de l'Orfeó Gracienc i passà a ser-ne també el pianista.

L'entrada de Manuel Oltra permeté a Trullàs experimentar noves possibilitats de creació de les quals abans no disposava. Oltra donaria forma instrumental a les idees musicals de Trullàs, en la que es considera la dècada daurada de l'Esbart de Dansaires de l'Orfeó Gracienc.

Trullàs va ser sobretot i abans que res un mestre de dansa tradicional històrica. Va

ensenyar el repertori i la tècnica de dansa que havia après dels seus mestres, especialment de Rigall i de Capmany.

L'obrador de Trullàs

Trullàs no va deixar indiferent els dansaires que havien ballat amb ell. Els uns l'admiren bojament, d'altres demostren una oposició potser fonamentada. Però, quina era la manera de treballar de Trullàs? Quin era el seu estil?

Sembla que Trullàs va anar canviant al llarg dels anys fins a adoptar un estil que podríem qualificar d'eclèctic. És a dir, va adoptar allò que li interessava per la seva manera de veure el treball a l'esbart.

En una primera etapa, podem considerar que Trullàs era fidel a l'estil de Rigall, si bé reconeixia que Josep Zaldívar era molt més elegant que Rigall. Trullàs n'adoptà l'estil i el gest. Fins i tot podríem dir que el versionà de nou. Sobre aquest aspecte, Vilà i Folch escriu: "Ell va portar fins a

Trullàs va ser un mestre de dansa tradicional històrica i va ensenyar el repertori i la tècnica de dansa que havia après dels seus mestres

l'extrem les propostes de Joan Rigall amb una extraordinària fidelitat. Fidelitat a la dansa tal com li arribava i fidelitat a un estil —el de Rigall— que Trullàs va depurar fins a les últimes conseqüències. Val a dir que, després de Lluís Trullàs i els seus dansaires més directes, no hi ha hagut cap esbart de la línia Rigall, que tingués la presència i l'elegància que ell aconseguia amb l'Esbart de l'Orfeó Gracienc".

Fonts: Arxiu Matas i *Lluís Trullàs i el seu entorn*, de Pompili Massa i Pujol.

Week &

Weekend Sabadell
Agenda cultural setmanal

subscripció
gratuïta a

www.weekand.net